

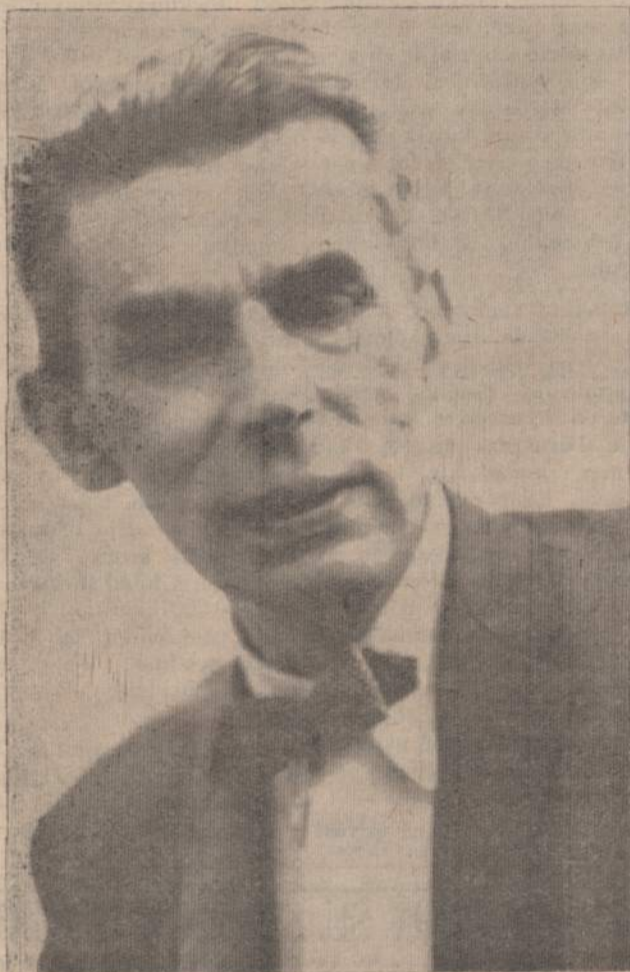
Naujienu Antroji Dalis

NR. 825

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

Paveikė kaip liaudies pasakos

Pasikalbėjimas su dailininku
VIKTORU PETRAVIČIUM

Praeitą savaitę mūsų korespondentas kalbėjosi su Antanu Rūku, knygos "Mano tautos istorija" autoriumi, šią savaitę jis kreipėsi į tos knygos iliustratorių Viktorą Petravičių su šiais klausimais:

— **Pone Petravičiau, kokia yra jūsų esminė pažiūra į knygos iliustravimo meną?**

— Aš manau, kad knygos iliustruotojų yra trys pačios pagrindinės, bet esminiai skirtingos grupės. Prie pirmosios grupės aš priskirčiau visus tuos knygas iliustruojančius dailininkus, kurie knygą panaudoja, kaip savo paveikslą ar piešinių parodymo priemonę. Jie nesugeba, net nenori įsigilinti į knygos esmę, į knygos dvasią, formą ir turinį, ir pripiešia iliustracijų su knyga. Tokie iliustratoriai nieko neduoda pačios knygos meninei vertei pakelti, o gana dažnai net ją kenkia, nes atitraukia skaitytojo dėmesį nuo knygos į visai pašalinius ir svetimus dalykus. Antrosios grupės iliustruotojai aš laikyčiau tuos dailininkus, kurie knygą pripiešia tokių dalykų, kuriuos pats autorius - rašytojas jau yra pasakęs, tarytum norėdami, kad skaitytojas tuos pačius daiktus dar kartą savo akimis

pamatytų. Jie knygai nekenkia, bet ir nieko nauja neduoda jos meninei vertei pakelti. Tos grupės dailininkai, manyčiau, neturi platesnio kūrybinio polėkio. Gaila, dauguma mūsų dailininkų, kurie iliustruoja knygas, kaip tik ir yra šios grupės. Trečiojoje grupėje būtų tie dailininkai, knygų iliustruotojai, kurie, įsigilinę į knygos formą, turinį ir dvasią, papildo ją savo kūryba, kartais užbaigdami išreikšti tai, ko rašytojas nedažnai pasakė, o dažnai papildydami patį rašytoją, pridėdami tai, ko rašytojas nepasakė. Tokius dailininkus aš vadinčiau iliustruotojais - kūrėjais.

— **Kokias knygas esate pats iliustravęs, pone Petravičiau?**

— Dar Paryžiuje 1936-7 metais iliustravau mūsų liaudies pasaką "Gulbė, karaliaus patį". Pažymėtina, kad vėliau knygą išleido Kaune "27 knygos mėgėjai". Taip pat Paryžiuje 1938 m. iliustravau kitą mūsų liaudies pasaką "Martį iš jausos". Šios knygos 12 egzempliorių tais pačiais metais buvo išleista Paryžiuje, o didžioji laida — Kaune 1940 metais. Dar Paryžiuje tebegyvendamas, 1938 m. iliustravau Liūnės Janušytės knygą "Korektūros klaida", o 1939 m. Sofijos Čiurlionienės -

VISAI KAIP PRIE CARO

Sutikau vieną žmogelį, viešėjusį šią vasarą Lietuvoj. Reikėjo gerokai su juo išsišnekėti iki pradėjo atviriau kalbėti. Jis į JAV atvyko 1914 m. Iki šios viešnagės Lietuvoj nėra buvęs. Prieš jo akis stovi iki šiol ta Lietuva, kurią paliko prieš 52 metus. Girdėjo, skaitė, kad Lietuvos nepriklausomybės metais buvo padaryta didelė pažanga. Bet besišnekant mudviem, jis vis palygina šių dienų matytą Lietuvą su carinės Rusijos valdomais metais.

Atskrido iš Maskvos Vilniun. Girdi, ir aerodrome Vilniuje, kaip ir Maskvoj girdėjom maskolių kalbą. Tik kaip gimines pamatė su gėlėmis ir įsitikino, kad tikrai jo giminės atėjo jo pasitikti: — Čia, broli, išgirdau savo tėvų kalbą ir supratau, kad jau Lietuvoj.

Jam buvę nuostabu, kad Vilnius Lietuvos sostinė, o veik visose įstaigose, kur jis tik buvo, jo, girdėjo tik rusiškai kalbant.

— Žinai, visai kaip prie caro... Norėjau įsitikinti ar policija taip pat iš maskolių? Prieinu Vilniaus gatvėj prie vieno policininko ir klausiu, kur Gedimino kalnas? — Išgirdau:

— Neponimaju... ir aš to žodžio nesuprantu, mostelėjau ranka ir toliau nuėjau.

— Matyk, aš jau buvau tame kalne, bet tyčia paklausiau, kad galėčiau įsitikinti ar lietuvis? Dėja, apsirikau.

Mano pasakovas nenurimo. Jam parūpo, ar pašte gali susikalbėti lietuvių kalba. Sumetė pasiųsti telegramą į JAV savo vaikams, kad kelionė pavyko.

— Taigi, einu į paštą. Prieinu prie vienos tarnautojos ir klausiu, ar galiu pasiųsti telegramą ir kiek kaštuos žodis? Išgirdau — neponimaju. Apsisukau ir išėjau. Bet skaudu širdy pasidarė, — visai kaip prie caro.

— Šiaip taip pasisekė gauti leidimas nuvykti pas gimines ir kitus artimus į kaimą. Reikėjo samdyti automobilis ir priedo man pridėjo palydovą. Nieko, jaunas vaikinai. Jo būta smalsaus. Vis teiravosi kaip žmonės JAV gyvena? Klausinėjo ir apie lietuvius šokių ir tokius. Atsakaiu, kad gyvenu Kalifornijos tokioje vietoj, kur artieji lietuvių nesama. Nieko negaliu pasakyti. Važiuojant dairaus po laukus. Visur visa žaliuoja. Gyvulių bandos ganosi lauke. Žmonių nematyti. Daug kelių visai žole užžėlusių. Štai ir mano gimtinė! Dievuli, kiauři stogai, pasenę namai. Suspaudė širdį! Sveikinomės. Susitikę ašarojo. Ir man skaudu buvo. Pavargę žmonės. Nedrąsūs, nekaltūs. Visai kaip prie caro... Valgyti turi ką. Apsirėdę šventadieniškai. Žinai, svečių sutiko. Norėjo pasirodyti, kad mano siuntinėliai jiems buvo naudingi. Kokios čia šnekos — viena diena! Neišsipasakosi, neišpasakos. Rodos, jiems savas, bet jaučiu, kalba atsargiai. Net graudu. Ir nėra kaip tai pastebėti. Čia pat tas palydovas. Sėdam prie vaišių. Sodina ir tą svečių. Kuklaus būta vyro. Nesikišo į mūsų kalbą, bet jų tik klausė. Nesmagu. Jei būtų buvęs jis uniformuotas, tai visai kaip prie caro stražninkas. Tiesa, dabartinė policijos uniforma,

Kymantaitės romaną "Šventmarė". Vokietijoje 1947 metais iliustravau "Mūsų kelio" išleistą Fausto Kiršos eilėraščių rinkinį "Tolumos". Taip pat Vokietijoje 1948 m. Gražina Kričkienė paruošė, o aš iliustravau knygą "Dainos" (Vieux chants Lithuanienes), kurią išleido vokiečių leidykla Erwin Burda, Freiburg in Bregau. Amerikoje, Čikagoje, 1952 metais iliustravau "Terros" išleistą Balio Sruogos poemą "gražiamam jaunimėliui Giesmė apie Gediminą". O šįmet su mano iliustracijomis, štai, išėjo Antano Rūko "Mano tautos istorija".

— **Mane domina toks klausimas, pone Petravičiau: kodėl Jūsų iliustracijos "Mano tautos istorijai" tokios plačios amplitudės - nuo stilizuoto realizmo ligi paties abstrakto?**

— Todėl, kad ir Antano Rūko poezija šioje knygoje apima lygiai tokias pačias platumas.

Kalbėkime pavyzdžiais. Štai: "Artojai ir gritelninkai ir darbininkai išėjo prezidentais ir ministerais..." Juk čia, kaip Jūs sakote, stilizuotas realizmas. O čia, štai, kitas pavyzdys, kuris drąsiai sietinas su pačiu abstraktu: "šarūnas — tai aštrus ietis smigimas žemen". Ir tokių pavyzdžių knygoje galima atrasti daugybes.

— **Kodėl, apskritai, ėmėtės iliustruoti šią knygą?**

— Todėl, kad "Mano tautos istorija" yra monumentalus veikalas apie mano kraštą, kurį aš myliu, tad ir norėjau prie to veikalo prisidėti savo kūrybos darbais. Pirmą kartą dar iš rankraščio skaitytas šis veikalas mane paveikė taip, kaip ir mūsų liaudies pasakos, kurias dar jaunystėje ėmiausi iliustruoti, niekieno neprašomas ir neturėdamas jokių leidėjų, — užbaigė Viktoras Petravičius.

Korespondentas

kiek prisimenu, panaši kaip prie caro.

— Išvažiavom. To jauno vyro palydovo klausiu, kodėl įstai-gose tik maskolių kalba vartojama. Juk tai Lietuvos žemė? Štai kaime visi lietuviškai kalba. O jis atsako:

— Toks parėdymas. Per 10—15 metų visose įstai-gose bus įvesta tik rusų kalba. Dabar kaimuose, valsčiuose įstai-gose dar užsilikusi lietuvių kalba, o jau centre — vartojama rusų. Yra ir kaimų, kur apsigyvenę rusai. Tokie ir lietuviškai pramoko. Miestuose kitaip, — pasakė ir nutilo.

Tylėjau ir aš. Paskui kiek patylėjęs, atsidusau ir drožiu jam:

— Visai kaip prie caro...

— O jis, kad pradės man įrodinėti, kad dabar Lietuva toli pažengė, daug visokių naujų įmonių įsteigta, net darbininkų pritrūksta ir turi parsigabenti iš kitur ir vis dar pramonė auganti, — pasakoja. O aš jam:

— Kaime jokios pažangos, visai kaip prie caro...

Jis j tai nieko neatsakė ir aš tylėjau. Taip ir vėl atsiradau Vilniuje.

Mano pasakovas buvo labai patenkintas vaišėmis, vadžiojimai po Vilniaus miestą, anot jo visi palydovai buvo mandagūs, šnekūs ir daug norėjo žinoti apie Ameriką. Pasakovui atrodė, kad lietuvių, kas jie ten bebūtų, ar maskolių samdiniai ar kiti, visi patenkinti, kad iš Amerikos atvažiuoja lietuviai ir jie tokius gerbia. Pasakovas spėja, kad lietuvių atsilankymu iš užsienio lietuviai nori pasirodyti, kad jie nėra vieniši, kad lietuviai myli savo žemę ir savo žmonės ir gal nori tokiu būdu lyg apsiginti maskolių.

— Jau vėliau, — pasakoja jis, — suėjau Vilniaus pašto tarnautoją, būtų lyg ten sargu. Jam pasakiau, kad negalėjau susikalbėti su pašto tarnautoju dėl telegramos, nes jis man atsakė: "neponimaju", tai ir išėjau. Tas sargas buvo lietuvis ir jis mane labai išgyrė, kad aš pašte kalbėjau lietuviškai ir neišgirdęs lietuvių kalbos, išėjau. Sako — nemanyk, kad tai niekas nepastebėjo. Girdi, seniai jau "jie" užsimojo visur išmesti lietuvių kalbą. Nesiseka ir nepasiseks. Matai, ir su tavim susikalbėti negalėjo ir keletos, dolerių neteko. Čia sargas šnekėjęs nutilo, atsivsveikino ir nuėjo savo takais.

Mano pašnekovui Vilnius patiko, bet pastebėjo ar toks jis buvo ir prie caro...

— Gerai, kad Lietuvos žmonės žengia pirmyn, kelia savo šalies ūkį, neatsilieka ir nuo kitų kraštų, bet aš pats Lietuvoj nenorėčiau gyventi, nes visai kaip prie caro... Būtų kitas reikalas, jei patys Lietuvos žmonės valdytų savo šalį, tada kaip pensininkas įsikurčiau savo žemėj.

Po tokio pašnekosio, užtrukusio gal valandą kitą, mudu atsiveikinom. Geriau jo pavardės neminėti ir nenurodyti jo gim-

Kalakuto kiaušiniai - tikras auksas

Jaunam anglui stebėtinai pasisekė: pradėjęs su \$7, jis per trumpą laiką pasidarė didžiausio kalakuto ūkio savininku.

1950 m. Bernardas Matthews iš Norfolko, Anglijoje, nieko nežinojo apie kalakutus; kaip neturtingam, jam tik vieną kartą teko ragauti kalakutienos. Šiandje, būdamas 35 metų, jis yra vienas iš didžiausių kalakuto augintojų ir šiais metais rengiasi parduoti 1.100.000 kalakuto už maždaug \$5.500.000.

Matthews kalakutus pradėjo auginti visai atsitiktinai. Būdamas Norfolke mokiniu prie žemės ūkio aukcionistas su atlyginimu \$4.54 į savaitę, jis atsargiai taupė tam, kad turėtų kiek pinigų vesti linksmą ir gražią Joyce Reid, civilinio tarnautojo dukterį. Vieną dieną iš varžytinių buvo parduodama 20 kalakuto kiaušinių. 14 centų už kiaušinį buvo pigu, bet pirkėjų nebuvo, kol jaunas Bernardas sušvilpė ir kiaušinius nupirko. Kodėl jis taip padarė, paaiškinti negalėjo. Aukcionistas, žinodamas, kad jis gyvena mieste, manė, jog jis krečia juokus. Po to Bernardas nusipirko seną apdaužytą inkubatorių už \$4.20. Visas įdėtas kapitalas siekė \$7.

Tą vakarą jis kiaušinius ir inkubatorių pasikrovė į autobusą ir nuvažiavo į Taverham už 6 mylių, kur Joyce gyveno. Kad galėtų būti arčiau savo paukščių, Bernardas savo kambarį mieste apleido ir persikėlė gyventi į Reid namų atsarginį kambarį.

Nėra nieko romantiško ar malonaus darbuotis su kiaušiniiais, bet pora juos dabojo ir rūpinosi jais, lyg jie būtų tik ką gimę vaikai.

Savo laiku išsikėlė 12 kalakutukų. Keturioms savaitėms praėjus Bernardo pinigai išseko ir jis nebeturėjo galimybės paukščiukams lesalo pirkti. Teke juos parduoti. Uždarbis \$13.16, — t. y. apie 200% įdėto kapitalo. Tai visgi neblogai jaunuoliui, uždirbančiam tik \$4.54.

Sekančiais metais, Bernardas nusipirko daugiau kiaušinių, sutikdamas mokėti, kai paukščiukai išsirio, Jaumi paukščiukai gražiai išaugo ir pradėjo dėti kiaušinius. Sekantį pavasarį jis jau turėjo 1.000 kiaušinių ir nusipirko dar tris inkubatorius.

Niekuomet jauna pora taip sunkiai nedirbo, kaip tuo laiku. Nuo šeštos valandos Joyce vartalojo kiaušinius ir valė palėpę, kai tuo tarpu Bernardas tvėrė gardus. Tą pavasarį jie pardavė 600 vienadienių kalakutukų po \$1.40 už kiekvieną, ir gavo \$840. Įdėtas pradinis kapitalas pasididino 120 kartų.

Joyce apleido sekretorės darbą, kad visą laiką galėtų pa-

mo vietos Lietuvoj.

Tik šiočia tokia dar pastabėlė. Mano pašnekovas palinkęs į bolševikus, bent jų tarpe turi pažįstamų. Seniau jo gyventa kituose arčiau Atlanto miestuose.

Vistaspats

G. KENT

apie pusė jo augintų paukščių; tai buvo brangi pamoka, kad negalima laikyti uždaroje patalpoje — jie suseraga ir dvesia. Jis išsinuomavo 9 akierių sklypą ir pradėjo dairytis "pigaus vištininko". Jis jį ir surado. Tai karalienės Elzbietos laikų 80 kambarių rūmai su 36 akrais parko. Savininkas norėjo gauti \$19.600, bet Matthews pasiūlė tik \$8.400. Tai buvo visi pinigai ką turėjo ar galėjo pasiskolinti. Pirkimas įvyko ir jaunoji pora ten apsigyveno. Paauge kalakutai laisvai vaikštinėjo po žolę apaugusį parką. Į banketų salę patalpino 10.000 kiaušinių ir inkubatorius. Miegamuosiuose buvo talpinami kalakutukai, kurių buvo apie 7.000. Bernardas ir Joyce dirbo ne-žmoniška.

Kai prasidėjo 1956 metai, paukščiai augo gerai ir užsakyimų knygos buvo pilnos. Dvaro rūmai garsėjo savo pigiais kalakutais. Vasario mėnesio pradžioje pradėjo snigti, šlapti ir pasidarė šlapiadrungis. Keliai tapo neišvažiuojami ir kai dar daugiau pašalo, apledėję elektros laidai pradėjo trūkti nebeišlaikydami svorio. Dėl Matthews, kuris inkubatoriuose turėjo 50.000 kiaušinių ir 10.000 mažų paukščiukų, tai buvo didžiulė nelaimė. "Taigi, taigi", jis sumurmėjo, "aš nugalėtas".

Argi taip ir buvo? Jis žingsniavo po šaltą kambarį, mušdamas krumpliais, kad sušiltų, galvojo ir ieškojo išeities, kuri

Kai prasidėjo 1956 metai, paukščiai augo gerai ir užsakyimų knygos buvo pilnos. Dvaro rūmai garsėjo savo pigiais kalakutais. Vasario mėnesio pradžioje pradėjo snigti, šlapti ir pasidarė šlapiadrungis. Keliai tapo neišvažiuojami ir kai dar daugiau pašalo, apledėję elektros laidai pradėjo trūkti nebeišlaikydami svorio. Dėl Matthews, kuris inkubatoriuose turėjo 50.000 kiaušinių ir 10.000 mažų paukščiukų, tai buvo didžiulė nelaimė. "Taigi, taigi", jis sumurmėjo, "aš nugalėtas".

Argi taip ir buvo? Jis žingsniavo po šaltą kambarį, mušdamas krumpliais, kad sušiltų, galvojo ir ieškojo išeities, kuri

Argi taip ir buvo? Jis žingsniavo po šaltą kambarį, mušdamas krumpliais, kad sušiltų, galvojo ir ieškojo išeities, kuri

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus-tiems nariams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvy-bės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas, nuo \$100.00 iki \$10.000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment In-surance, kad jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo stud-joms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą už \$1.000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asme-nims, rekomenduojama Lietuviškų KLUBŲ ir draugijų na-riams. Už \$1.000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 į metus.
- SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės į kuopu veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, ieigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

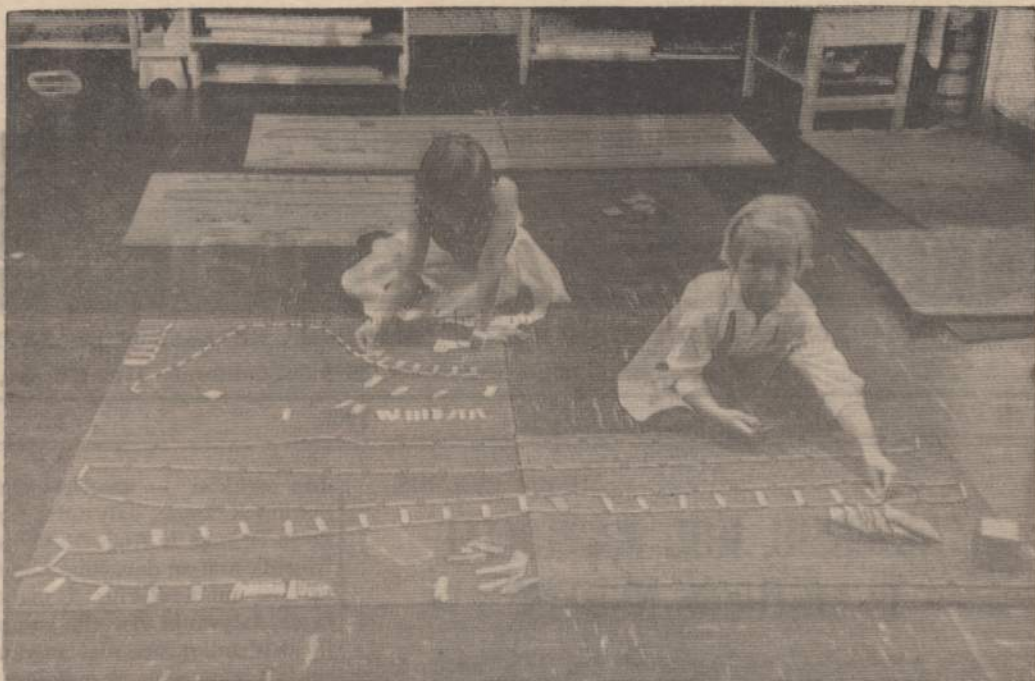
Ji išgelbėtų iš tos nelaimės. Ir atėjo į galvą gera mintis. Rūmai turėjo savo rūšies centrinį šildymą. Jis pripylė seną krosnį koku ir pakūrė. Ugnis pradėjo užti ir radiatoriai šilti. Vienadienius kalakutukus sutalpino arti radiatorių, užtverdami juos popierinėmis dėžėmis. Joyce nužygiavo į miestelį ir supirko visus kerosininius šildytuvus, — jų rado viso 7. Šituos šildytuvus jie padėjo kituose miegamuose, kur augo nuo 2 iki 4 savaičių amžiaus kalakutukai. Be to, Bernardas pagalba vandens žarnos, labai atsargiai, pradėjo leisti į inkubatorius ant dugno šiltą vandenį, padengdamas kiaušinius garu. Pamažu ten temperatūra kilo. Kai ji pakilo virš 100 laipsnių, reikalaujama temperatūra, jis atidarė inkubatorių duris.

Dvi dienas ir dvi naktis toks darbas tęsėsi. Kai keliai pagerėjo, Matthews siuntė kiaušinius dengtanė vežime pas bičiulį, kuris turėjo tuščių inkubatorių. Po trijų dienų kiaušiniai grįžo ir iš jų pradėjo kaltis lauk kalakutukai. Bėgyje šešių mėnesių plaukė jam pinigai ir buvo apmokėtos skolos, ir dar pinigų liko. Tai buvo jų paskutinė stambesnė krizė.

Šiandien, kaipo didžiausias kalakutų augintojas, Matthews valdo penkis ūkius — keturius Norfolke ir vieną Airijoje — ir turi 35 bendradarbius ūkininkus, kurie dirba jam pagal sutartis. Seni dvaro rūmai dabar puikiai atremontuoti, išpuošti, apstatyti dailiais baldais ir tarnauja dviem tikslams — šeimyniniam gyvenimui ir prekybos įstaigai. Viename namų sparne sutalpintos raštinės, skaičiavimo ir susižinojimo įrengimai, krautuvė bei tyrinėjimų laboratorija. Pati įmonė patalpinta apatiname aukšte, kur pildomi kasdieniniai užsakymai ir bent pusė paruoštų kalakutų eina į šaldytuvus. Paukštynai gali paruošti 50,000 kalakutų kas savaitę. Šaldytuvuose gali būti patalpinta 200,000 paukščių.

Kai Matthews buvo paklaustas, kaip jis galėtų paaiškinti savo pasisekimą, jis pasakė: "Pirmiausia man yra didelis malonumas turėti reikalą su kalakutais ir tas mane domina daugiau, negu kas kitas pasaulyje. Kitas dalykas, kad aš nieko nežinojau apie kalakutų auginimą, tai ir pradėjau dalyką iš pat pagrindų. Yra žavėtinas dalykas, kad Bernardas Matthews tyrinėjo atranką ir surado būdą, kaip pagaminti pigesnę paukštieną. Niekas nedrįso galvoti, kad kalakutas, papiautas prieš 24 savaites, būtų tinkamas savo mėsa ar net išvaizda. Per atsargią veislių atranką ir per pasiūlymą paukščių lesalo augintojams pridėti prie lesalo davinio 5% riebalų, jis išvystė puikią, skanią paukštieną rinkai per 15 savaičių. Ir dar buvo tas privaltumas, kad išėjo pigesnė gamyba.

Iš Anglijos, J. A. V. ir kitų kraštų Matthews surinko bent 27

Mokomės skaičiuoti naudojamos įvairiaspalvių karoliukų lazdeles. Amerikos Lietuvių Montessori Draugijos Vaikų Namelių auklėtinės prie darbo.

kalakutų rūšis, — tur būt, daugiau, negu kas kitas tuo gali pasigirti. Atrankos ir kitais būdais jis galėjo išvesti bent kokią pageidaujamą kalakutų rūšį. Buvo išvesta rūšis, kurios paukštis svėrė nuo 5 iki 7 svarų ir puiki ir skani mėsa, kaip ir kitų, o taipgi išvedė rūšį kalakutų, svėrusių iki 50 svarų, kai tam atsirado atitinkama rinka.

Po 15 metų tokio darbo Bernardas Matthews yra labiau entuziastingas, negu bent kada

prieš tai. Jis pažymėjo, jog kalakutas yra ekonomiškėsnis, labiau pigesnis ūkiui, negu bet kuris kitas paukštis, neiškiriant ir vištų. Pagal duodamą lesalo kiekį jis palyginamai prideda greičiau svorio, turi daugiau liesos mėsos, daugiau vitaminų, mažiau riebalų.

"Nėra pagrindo manyti", jis sako, "kad kalakutiene negalėtų pasidaryti kasdieninė maisto dalis. Nebetoli tas laikas, kai kalakutiene bus pigesnė už vištieną".

Matthews parduoda veislinę medžiagą į 15 Europos kraštų, Afriką ir Aziją ir dabar derasi su penkiais iš jų įsteigti bendrą to pramonės veikimą — jis aprūpins juos paukščiais ir žinomis, jie įsteigs paukštynus ir aprūpins juos darbininkais ir kapitalu. Tokia bendra organizacija galėtų parduoti virš keturių milijonų paukščių per metus.

Ir tas viskas pradėta su tais 7 doleriais.

Vertė M. T-nas

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	—	381-8997

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siūsti: Daliai Bylaitienei, 6949 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

9 METAI

1966

NR. 8 (216)

JURGIS BIELINIS

"NEMIRSIU, KOL MASKOLIAI IŠ LIETUVOS NEIŠEIS"

(šviesiečių ir Santariečių vardu pasakyta Dr. Jono Valaičio kalba su Prof. Steponu Kairiu ir Kipru Bielinu atsisveikinant Lietuvių Tautinėse Kapinėse Čikagoje).

"Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis". — Tai Jurgio Bielinio, Kipro Bielinio tėvo, didžiojo Lietuvos knygnešio žodžiai, dažnai girdimi Garšvių kaime Lietuvoje — visų Lietuvos knygnešių "Mekoje". Jurgio Bielinio pranašavimas išsipildė. Jis mirė 1918 metais beidamas pėsčias į Vilnių, kuriame buvo paskelbta Lietuvos Nepriklausomybė.

Jeigu kas nors būtų paklausęs Kiprą Bielinį ir Prof. Steponą Kairį prieš jų mirtį, koks yra jų didžiausias troškimas — tai tikrai būtų gavę vieną atsakymą "Nemirsime, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis". Deja, jų jau nėra. Jie numirė, o maskoliai vis dar trypia Kipro Bielinio ir Stepono Kairio pamiltą Lietuvos žemę.

Plačiašakę Kipro Bielinio asmenybę ryškiau apibūdins jo draugai socialdemokratai, todėl norėčiau plačiau sustoti prie Prof. Kairio mums palikto lietuviško paminklo.

Jeigu daktaras Basanavičius buvo lietuviško tautinio atgimimo tėvas, daktaras Vincas Kudirka lietuviško politinio atgimimo tėvas, tai profesorius Steponas Kairys yra lietuviško socialinio atgimimo tėvas.

Čia, JAV, profesorių Steponą Kairį būtų galima geriausiai palyginti su didžiuoju Amerikos politiku Jefersonu, o Europoje su didžiuoju prancūzų politiku Leonu Blumu.

Prof. Stepono Kairio nėra gyvųjų tarpe. Bet jo darbai yra

Lietuvos istorijos dalis, o jo parašyti žodžiai atsiminimo knygoje "Lietuva budo", "Ir Tau, Lietuva", yra primintini visiems lietuviams:

Tau, Lietuva, kad būtum laisva ir demokratinė skyriau visą gyvenimą.

Beidamas savo gyvenimo keliu nesiribojau vien jausmine patriotine mūsų kraštui ir jo žmonėms duokle, kuria daug kas atsiperka nuo pareigų Lietuvai.

Esu tvirtai įsitikinęs, kad dabar globaliniu mastu vykstančiose tarp rytų ir vakarų rungtynėse laimės ne komunizmas, bet laisvas pasaulis... ir laisvas žmogus.

Prieš mus stovi labai svarbūs ir sunkūs uždaviniai — iškovoti laisvą Lietuvą, atkuriant ją demokratijos ir nedviprasmiško socialinio teisingumo pradais. Juos įgyvendins mūsų jaunoji karta tiek emigracijoje tiek ir pačioje Lietuvoje. Tad, Tau jaunime noriu palinkėti, kad kur bebūtum pasaulyje, visuomet būtum ištikimas savo kraštui, mūsų Lietuvai.

Šviesiečių ir Santariečių vardu Prof. Steponui Kairiui ir Kiprui Bielinui, Jums didiesiems Lietuvos patriotams, linkiu priglausti pelenus laisvoje ir demokratinėje Lietuvoje. Mes čia laisvame pasaulyje gyvenę lietuviai niekuomet neužmiršime Jurgio Bielinio žodžių:

"Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis".

Santaros-Šviesos federacijos suvažiavimas

Tabor Farm, Sodus, Mich., š. m. rugsėjo 7—11 d. d. vėl sutrauks Santaros - Šviesos Federacijos narius ir svečius iš visų JAV kampų.

Suvažiavimo programa, kaip visuomet, įdomi ir įvairi. Programoje bus sekančios paskaitos: prof. Ivar Ivask — "Dabartinė estų poezija"; prof. Astrid Ivask — "Dabartinė latvių poezija"; dr. Vytautas Kavolis — "Neaiškūs žmogus ir istorijos

dviprasmybė"; komp. Darius Lapinskas — "Muzikinė kūryba išeivijoje ir dabartinėje Lietuvoje"; dr. Henrikas Nagys — "Lituanistinis švietimas — lietuviškoji kultūros pagrindas"; Vincas Rastenis — "Patriotizmas nuo tėvynės tolimese kryžkelėse"; dail. Romas Viešulas — "Šiandieninė grafika". Simpoziumai: "Jaunimo Metų ir Kongreso išdavos ir tolimesnė įtaka lietuviškajam gyvenimui" — moderatorius Gabrielius Gedvila, dalyvauja Algis Zapareckas ir Vaclovas Kleiva. "Nauji Vakarų intelektualinio pasaulėvaiz-

džio aspektai" — moderatorius Paulius K. Žygas, dalyvauja Mykolas Drunga ir Algis Makaitis. "Susitikimai su dabartine Lietuva" — moderatorius Donatas Šatas, dalyvauja visa eilė jaunųjų akademikų, neseniai atvykusių iš Lietuvos ar ten netolimoje praėityje buvusių.

Šeštadienio vakaro programą ruošia Dalia Juknevičiūtė-Mackuvienė. Vakaras skiriamas Antano Skėmos kūrybai.

Šio suvažiavimo programa daug liečia baltų literatūrą. Bus suruošta estų ir latvių leidinių parodėlė. Tradiciniame suvažiavimo literatūros vakare bus skaitoma estų, latvių ir lietuvių poezija.

Filmų pasaulis irgi nebus užmirštas. Pernai gėrėjomės B. Šležo "Velnio bala". Šiemet de-

troitiškis Algis Kaupas pademonstruos universitetui paruoštas savo filmas. Tikimasi turėti ir kitų filmų meno staigmenų.

Visi Santaros - Šviesos Federacijos nariai kviečiami skaičiai dalyvauti šiame suvažiavime. Prašome kuo anksčiau siai pasiūsti gautų suvažiavimo pranešimų atkarpas Rengimo Komisijai, nurodant tikslią atvykimo datą ir dalyvių skaičių. Svečiai nuoširdžiai kviečiami dalyvauti suvažiavime, užsiregistruojant bei gaunant asmeninius pakvietimus iš Rengimo Komisijos.

Rengimo Komisijos Adresas: Valdas Adamkavičius, Tabor Farm, Sodus, Mich.

Iki malonaus pasimatymo rugsėjo 7—11 d. d. Tabor Farmoje!

Mintys Jaunimo Kongresui praėjus

Nors nuo Jaunimo Kongreso praėjo vos mėnuo, jo ryškieji bruožai jau ir dabar leidžiasi pastebimi ir prasmingai komentuojami. Anatolijaus Kairio atviras laiškas dr. Algirdui Budreckiui, Draugo laikraštyje pasirodęs bene tik savaitę po Kongreso, su didele teisybe jau spėjo nurodyti tai, kas Kongrese labiausiai kėlė neramumo tautiečiams, lietuvių liečiančius kultūrinės dimensijos fenomenu. Gal ne tiek svarbu buvo kreipti visą dėmesį ir kelti ant pjeđestalo mūsų kultūros kūrėjo asmenybę, kaip tokias (A. Kairio sugestionavimas ta prasme kiek ekscentriškas), tačiau kiekvienu atveju nepateisina mas toks akivaizdus kultūrinio išeivijos aspekto užmiršimas Kongreso svarstymuose ir idėjinuose pasikeitimuose. O Kongreso nutarimai (tas liūdno vaizdo riteris Kongreso proga pasirodžiusių pasisakymų tarpe) užgesino viltį tų, kurie tikėjosi kultūrinio rūpesčio pripažinimo bent "ant popieriaus". Nė žodžio jame apie lituanistinį švietimą, nė žodžio apie degantį reikalą pasirūpinti literatūros kūrėjų prieaugliu, nė žodžio apie tai, kad lietuvių kalbos mokėjimas visur nyksta, nė žodžio apie tuos bauginančius ženklus, rodančius, jog ir mes galime susilaukti pirmosios emigracijos likimo. Kongresas ir jo nutarimai kaip syk ir buvo vienas tokių ženklų — ir tai gal pati didžioji jo reikšmė: jis aiškiai ir stipriai atskleidė, ką jaunoji karta laiko svarbiais ir nesvarbiais dalykais išeivijos gyvenime, ir kuria linkme gali vystytis tos kartos vadovaujama ben-

druomenė ir jos veikla. Bet kol dar yra laiko, kol dar atpažįstami tokie tam tikros degeneracijos ženklai, kaip šis Jaunimo Kongresas, tol yra vilties, kad slinktis išnykimo ir susiniveliavimo pusėn gali būti sustabdyta, ir tokio sustabdymo įvykdymas yra energingos ir padėčiai atviros jaunosios kartos galimybių ribose.

Kultūrinio išlikimo ir kultūrinės kūrybos klausimų apleidimas kongresiniuose darbuose pasireiškė labai įvairiai. Numatytoji moksleivių sekcija visai neįvyko, o į lituanistinio švietimo simpoziumą atsilankė vos aštuoni asmenys. Tai buvo lyg ir mūsų lietuviškojo švietimo šermentys jaunosios kartos sąmonėje. Kongrese visiškai nebuvo simpoziumų, negrinėjančių išeivijos kultūrinę, literatūrinę, muzikinę, meninę kūrybą, tos kūrybos integracijos galimybes į pasaulinę kultūrinę kūrybą ir pan. Tuo tarpu darbotvarkė nestokojo tokių dalykų, kaip "Komunizmo metodika", "Sporto sekcija", "Karių ir veteranų sekcija", kurie tikriausiai nėra svarbesni už kultūrinius klausimus, o gal net ir mažiau svarbūs. Tačiau į pastarąsias sekcijas atsilankė kai kur net penkiasdešimt ar virš šimto klausytojų.

Atrodo, mažai kam rūpesčių kėlė ir tas faktas, kad prieškongresinės stovyklos literatūros vakare — atsiminkime, kad tai buvo Jaunimo stovyklos literatūrinis vakaras — buvo tik vos viena jaunosios kartos atstovė — Vitalija Bogutaitė. Nieko nereikia argumentas, kad pasaulio jaunimui norėta prista-

tyti tai, ką lietuviškos literatūros bare dabar turime geriausio. Tuo nurodoma tik tai, kad jaunoji karta ne tik neturi savo Keats'o, Radiguet'o ar Kleist'o, bet net ir tokio lygio rašytojo, kaip Aloyzas Baronas, kuris dalyvavo aname literatūros vakare su kitais vyresniosios kartos atstovais. Reiškiny, kad jaunosios kartos rašytojams suskačiuoti užtenka vienos rankos pirštų, skaudžiai nurodo tai, kad lietuviškasis žodis nėra reikiama puoselėjamas mūsų jaunųjų tarpe, ir su tuo be abejo yra artimai susijęs ir tas faktas, kad mūsų visuomenė liuanistinei savišvietai neskiria pakankamai dėmesio. Bet ir ta pati jaunoji karta šios skriaudos savo kongrese nepastebėjo ir neužfiksavo.

Šiame pasisakyme sąmonin-

gai nebuvo sustota prie Kongreso gerųjų pusių, kurių, be abejo, buvo. Užsimezgasios draugystės ir didelis bendruomeniškumo pajutimas, opera "Lokys" ir keli kiti reiškiniai — visa tai labai pozityvūs ir malonūs dalykai. (Parašėte gal galima pridurti, kad politiniame bare, kuriame dėl jo neproporcingo akcentavimo buvo galima tikėtis daugiausia laimėjimų, kaip syk jų stigo, o vietoj to pasitaikė blamažų — sakykim prof. V. Vardžio moderuotas simpoziumas tema "Rytų Europos padėtis"). Tačiau rezervuotas Kongreso įvertinimas turi vieną tikslą — kreipti dėmesį į tą užsūdimą, kuris gali patapti mūsų bendruomenės kaip kultūrinio elemento amžinuoju miegu.

Mykolas Druga

Dainų Šventės šviesos ir šešėliai

Jaunimo Kengresui besibaigiant liepos 3-čią dieną įvyko Trečioji JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventė. Kaip visos Dainų šventės, taip ir ši turėjo daugiau visuomeninės ir patriotinės reikšmės, negu kultūrinės muzikinės vertės. Keista, kad Dainų šventės, kuriose turėtų būti parodytos lietuvių liaudies dainos pilname savo grožyje ir lietuvių kompozitorių nauji kūriniai, nesugeba to pilnai atsiekti. Tikrai pasigrožėti kai kuriomis neeilinėmis lietuviškomis dainomis reikia laukti kitų progų. Tenka paminėti, kad čia nekalti nei chorai, nei dirigentai — jie be abejo kruopščiai išstudijavo išpildomus veikalus. Čia kaltas dainų švenčių masinis pobūdis: net ir grynai profesionalų tūkstančio žmonių choras vargiai ar galėtų muzikaliau ir labiau nuansuotai atlikti programą negu, mažesnis, maždaug šimto žmonių profesionalų choras. Prie to dar pridėjus aštuonių tūkstančių neramią, kalbančią publiką ir Amfiteatro blogą akustiką bei netinkamą šiam muzikiniam pasirodymui aplinką paaiškėja, kodėl Dainų šventei trūko tikro muzikinio gilumo. Aišku, šio pobūdžio šventės tikrai reikšmingos tuo, kad jos sujungia tūkstančius lietuvių į vieną bendrą tautinį sambūrį, bet ar lietuviškos muzikos menas turi vien tik tarnauti ir meniškai nukentėti nuo visuomeninės manifestacijos?

Pirmąją programos dalį atliko jungtinis mišrus choras, vadovaujamas dirigentų P. Armono, J. Kačinsko ir A. Mikulskio. Šios dainos daugumoje nebuvo labai sudėtingo pobūdžio, bet jų tarpe buvo dvi — Kačinsko "Rauda", kuri turėjo net šiek tiek modernišką atspalvį, ir Jakubėno "Ko žilas ožys bliovė" — kurios buvo žymiai sudėtingesnės. Nelengva jas buvo masiniam chorui atlikti ir jos praskambėjo nevisai patenkinamai: "Raudos" nuotaika buvo išsklaidyta didžiuliam Amfiteatre, o Jakubėno daina praskambėjo žymiai niūriau ir lėčiau negu kompozitoriaus tempo nurodymai reikalauja. Šias dvi nelengvas dainas teko diriguoti

Jeronimui Kačinskui, kuris taip pat dirigavo Banaičio harmonizuotą "Paskutinis vakarėlis".

Dirigentų Armono ir Mikulskio diriguojamos dainos praėjo be jokių ypatingų rezultatų. Visos šios dainos panašaus stiliaus, ir dainų šventės repertuare galėjo būti parinktos įdomesnės. Išimtį sudarė Banaičio harmonizuota daina "Atsikėlus ankstyji ryteli". Tai labai nuotaikinga liaudies daina, kuri be abejo buvo pati gražiausia šioje programos dalyje. Vargonų palyda, ypatingai A. Mikulskio diriguojamose dainose, salėje buvo beveik visai negirdima.

Visoje pirmoje dalyje, o taip pat ir įžangoje, kurioje choras, diriguojamas garbės dirigentės Alice Stephens, išpildė Kačausko "Maldą už tėvynę" ir Lietuvos ir JAV himnus, jautėsi pilnai suprantama masinio choro tendencija neretai šiek tiek "ištempti" tempą ir tokiu būdu atsilikti nuo dirigento mostų. Dėl masinio choro didumo ir salės akustikos trūkumų, choro ataka ir akcentai susiliedavo, tokiu būdu neleidami kiekvienai dainai pasiekti ryškių muzikinių kontūrų. Ši programos dalis buvo užbaigta Žilevičiaus gerai pritaikyta masiniam chorui daina "Laisvės".

Antroje programos dalyje pasirodė liuanistinių mokyklų jungtinis vaikų choras ir kanklių orkestras, diriguojamas Fausto Strolis, buvo tikrai maloni staigmena. Iš šešių dainų, penkios buvo gerai parinktos ir jas visas vaikų choras išpildė gyvai, nuoširdžiai, ir, kas stebėtina, pakankamai teisingai ritiniu atžvilgiu. Nenuostabu, kad dirigentas Strolia pakartojo kelias dainas bisui. Kanklių orkestras labai vykusiai palydėjo chorą ir buvo salėje užtektinai stipriai girdimas.

Trečioje programos dalyje išgirdome Broniaus Budriūno kantatą, Tėviškės Namai. Reikia paminėti, kad ši kantata parašyta sena harmonija ir konvencionalė poezija, be abejo tam, kad būtų išlaikytas tradicinis lietuviškas charakteris. Jokiomis moderniškėmis muzikos kūrybos priemonėmis nepasinaudota. Bet jeigu lie-

Iš kairės į dešinę Chicagos gražuolė Pat Adair, Indianos gražuolė Bonnie Barkley ir Illinois gražuolė Lois Scott. Iš Chicagos jos skrenda į Columbus, O., kur bus renkama JAV gražuolė.

tuviškas patriotinis sentimentas seniai sustingęs ir gali būti išreikštas tik 19-to amžiaus poezijoje ir kompozicinėje technikoje, tai, Kosto Ostrausko žodžiais tariant, "Kas gi tada per velnias mūsų charakteris yra?"

Tenka paminėti, kad šiame veikale yra neblogų vietų, pavyzdžiui gera soprano partija, ir kad Budriūnas gerai valdo muzikos kompozicijos techniką. Šioje kantatoje Dana Stanikaitytė atliko soprano partiją ir ji buvo žymiai geresnėje balsinėje formoje, negu mes ją esame jau senai girdėję. Bosas-baritonas Rimtautas Dabšys buvo blogo mikrofono perdavimo auka. Dainuojant, jo balsas skambėjo netaip laisvai negu vakarą prieš tai įvykusiame Jaunimo Kongreso bankete. Raimonda Apeikytė sugebančiai

akompanijavo fortepionui, tik deja, tiek choro partijos, tiek fortepiono garso detalės buvo nuslopintos blogos akustikos salėje. Visas muzikines jėgas šioje kantatoje dirigavo pats kompozitorius.

Baigiant, reikia pabrėžti tai, kad yra tikrai pagirtina, jog dainų šventei nepagailėta tiek pastangų ir pasišventimo iš rengėjų, kompozitorių, dirigentų, ir choristų pusės, bet reikia žymiai pakelti muzikinį lygį šio pobūdžio švenčių, kad būtų atsiekti tiek pat meniškai, kiek visuomeniškai. Suteikime meniškumą dainų šventei ir duokime jai jėgos ir reikšmės dvidešimto amžiaus kultūrinėje perspektyvoje. Ženkime šio šimtmečio ritmu.

Vytautas Nakas

PAS MAJŲ AINIUS

RAMOJUS VAITYS

(Tęsinys)

Pirmiausia vadovas veda mus prie taip vadinamos "Karzygių šventyklos". Tai trys masyvios akmeninės platformos, stūgsančios viena ant kitos taip, kad plotu mažiausioji yra ant viršaus. Užlipimui laptai tik iš vienos pusės, praveisti statmenai platformų briaunoms. Ant viršaus pati šventykla, kurios fiktai sienos ir pora eilių vidujinių kolonų beliko, nes medinės lubos jau senai supuvusios ir išnykusios. Prie sienos, esančios priešais vienintelį įėjimą, stovi žemas akmeninis stalas su kresnomis žmogaus stovylėlėmis vietoj kojų. Vadovas sako, kad tai galėjo būti aukuras, ant kurio akmeniniu peiliu gyvam žmogui išpjaudavo širdį, ir iškėlus ją prieš tekančią saulę, paaukodavo saulės dievui. Ties įėjimo staktomis, tarsi kokie Cerberiai, dvi milžiniškos gyvatės galvos, su stilizuotomis plunksnomis ir pravirais narsais, kyšo iš platformos grindinio. Ties įėjimo centru tūno labai savita skulptūra, randa-

ma tik pas majus — tai "chacmool", dievuko atvaizdas žmogiškoj formoj, labai neįprastoje pozoje: sėdintis žmogus, atsilošęs taip, kad alkūnėmis remtų žemę, ir sulenkęs kojas taip, kad kulnys sėdynę siektų, su galva nusukta į šoną. Viskas taip smarkiai stilizuota, kad čakmolis daugiau į masyvų akmenį suoliuką negu į žmogų panašus, todėl turistai ir negali praeiti pro jį, jo kaip suolo neišmėginę.

Sekantis punktas apvedžiojime yra taip vadinamas "El Castillo" (pilis, tvirtovė) — iš tikrųjų su pilimi nieko bendro neturintis statinys: tai nupjautinė piramidė, susidedanti iš devynių pakopų-platformų ir šventyklos pastato ant viršaus. Nors jos aukštis — būtent 24 metrai — yra tik šeštadalis aukščio didžiosios Cheopso piramidės Egipte, visgi šis statinys labai imponantiškai atrodo ir visus kitus pastatus Chichen Itzoy tiek

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL., — SATURDAY, AUGUST 27, 1966

savo aukščių, tiek masyvumu nustelbia. Vadovas paaiškina, kad ši piramidė niekad nebuvo naudojama kaip laidojimo vieta valdovams, ir todėl ji beveik pilnavidurė. Vienintelė tuščia ertmė joje — tai ankstyvesnio laikotarpio piramidės šventyklos vidus. Mat, dabar matomoji piramidė yra lyg kokia kepurė, užmanta ant tos ankstyvesnės ir perpus mažesnės piramidės. Šio šimtmečio archeologai, manydami rasia palaidotų turtų bei mumijų, piramidės viduje išrausė išties labirintą horizontalių tunelių ir vertikalių šulinių, kol pagaliau aptiko tos senosios šventyklos vidų, esantį tuoj pat po grindų vėlesniosios šventyklos. Piramidės papėdėj vadovas atrakina sunkius geležinius grotus ir suleidžia mus į vidų. Sekame jį žąsele, nes tunelis labai siauras, ir vos-vos apšviestas keliomis mažomis lemputėmis. Pasiekiamo pirmą šulinį, kuriuo reikia į viršų kilti. Laiptų nėra, tik kopėčios, įmūrytos į šulinio sieną. Didėnė dalis moterų, nepratusių prie jokių kliūčių nugalėjimo, pasuka atgal į Jauką, ir piramidės "širdies" nepamato. O toje širdyje — senoje šventykloje, rādome kelis paprastus, beveik neornamentuotus kambarėlius, ypač tuščius, išskyrus vieną, kuriame silpnoje elektros šviesoje pikta žibėjo opalinės akys stilizuotos akmeninės panteros.

Išlindus laukan į devyniasdešimt penkių laipsnių orą, vadovas pareiškė, kad dabar pietų metas, ir jeigu kas nori į piramidės viršų iš lauko pusės užsirtoglinti — tai prašom, lipkit sau vieni, jis pats nelipsias. Turistų pulkas pasižvalgė į viršūnę, ir nutarė, kad bus lengviau pajudinti žiomenis negu kojas, nuikiutino vartų link. Likome tik žmona ir aš. Atskaičiavę 91-ą laiptų pakopą (šis skaičius pas majus turėjo religinės reikšmės, nes $91 \times 4 + 1 = 365$ dienos metuose), atsidūrėme ant viršūnės platformos, kurios beveik visą plotą užėmė šventykla. Iš čia puikiai matėsi visas Čičen Itcos vaizdas ir iki kiek akis užmato, žemū miškų apaugusi lyguma. Šventyklos prieganyje, susėdę ant iš kolonos bazės išaugusios gyvatės galvos, pavalgėme savo atsineštus pietus.

Čia norėtusi plačiau pakalbėti apie majų akmeninę statybą, būtent apie tą, kuri nėra pilnavidurė, kokios kad yra visos žemės laiptuotosios piramidės. El Castillo viršūnės šventykla kaip tik ir yra tipingas pavyzdys majiškos statybos plano ir metodų. Su mažomis išimtimis, majų pastatai yra vienaaukščiai ir labai storų sienų, taip kad gal tik du trečdaliai viso pastato ploto yra naudingas, t. y. grindų plotas. Kitas būdingas bruožas — tai trapezinio skerspjūvio skliautai tarnauja kaip lubos, ir plokšti stogai. Kadangi majai nedrįso šiais skliautais perdengti ddielių atstumų, jų kambariai yra labai siauri (plačiausias mano išmatuotas buvo apie keturių metrų), bet ilgi.

Richard Nixon tariaisi su respublikonų senato vadu Everett Dirksen apie įvairius Vietnamo reikalus. Nixon sako, kad administracija turėtų užmiršti bet kokias derybas su komunistais, bet sutraukti jėgas ir laimėti karą.

Šie skliautai yra panašūs į taip vadinamus korbelineus skliautus, kuriuos egiptiečiai naudojo perdengimui kamery savo piramidėse. Skirtumas tik tas, kad majiški skliautų šlaitai yra lygūs, o egiptiečių — laiptuoti. Taigi, majiškos šventyklos ar kurio kito pastato tipingas kambarys atrodo maždaug taip: įeinama per duris, neturinčias nei slenkščio, nei betkokių žymių, kad būta varstomų durų. Šios durys yra vienintelė anga tarp kambario ir lauko, nes nei langų, nei lubose čiukurų nėra. Aišku, kad prie tokio apšvietimo be žiburio nelabai ką viduj galima matyti. Vidurinių sienų paviršius netinkuotas, matosi daliai suleisti akmenys, lygiai nutašyti ir be jokių ornamentų — ornamentuotos yra tik išorinės sienos. Sienos kyla iki kokių 8—9 pėdų aukščio, nuo kur staigiu lūžiu prasideda skliauto šlaitai, maždaug 30° pasvirę nuo vertikalių linijos. Tie šlaitai viršuje nesušitinka smailiu kampu — poros pėdų tarpas būna perdengtas horizontaliais akmenų luitais. Kadangi dėl šlaitų statumo skliautų aukštis būna žymiai didesnis negu kambario plotis, toks kambarys duoda aukštą bet ankštą įspūdį. Kambario sandara atsispindi ir pastato išorėje — sienos ir skliauto sankartos lygyje iš lauko pusės yra pravestas labai ryškus karnizas, virš kurio iki pat plokščio stogo aplink visą pastatą tęsiasi plati juosta ornamentuotos sienos.

Šiandien turistai šių griuvėsių viduje nerada nieko, kas patvirtintų jį apie ano meto majų kasdieninį gyvenimą — kambariai yra tušti, nesimato nei ugniakurų ar sanitarinių įrengimų. Kadangi visi kambariai teturi tik po vieną angą, jungiančią juos su lauku, ventiliacija yra bloga, ir sunku įsivaizduoti juose žmones gyvenusius. Įžengus į vidų, musa į nosį aštrus kvapas, ir ausį pasitinka išties choras cypėjimų. Pasirodo, kad čia apsigyvenę šikšnosparniai — gerai išžiūrėjus į lubas pamatai tūkstančius raukšlėtų odinių maišukų, ramiai kabančių nuo lubų.

Po pietų traukiame apžiūrėti sviedinio žaidimų stadijono. Išilgai ilgųjų aikštės šonų stovi ilgi mūriniai pylimai, ant kurių burdavosi žiūrovai. Ties pačiu centru kiekvieno pylimo — aukšta siena su prie pat jos viršutinės briaunos įmūrytu akmeniniu žiedu, atsikišančiu į aikštę panašiai kaip krepšinio lankas. Tai anga, pro kurią reikėdavo primesti pilnavidurį kaučukinį kamuolį (reikia atsiminti, kad elastinės kaučuko savybės žinojo daugumas Amerikos indėnų jau prieškolombinius laikais). Iš abiejų galų aikštės stovi po nedidelę šventyklą; jų prieganyse, sudarytuose iš kolonos ir trijų sienų, ant ilgosios sienos pilna bareljefų. Vienoje šventykloje vaizduojamas toltekų užkariavimas majų valstybės, o kitoji turi dar šiuurpesnį vaizdą: žmogus vienoje rankoje laiko peilį, o kitoje — nupjautą žmogaus galvą. Priešais jį vienu keliu klūpo kitas žmogus, be galvos, ir jam iš kaklo žaizdos į viršų stiebiasi šešios gyvatės. Iš tos vietos, kur ant žemės krenta kraujo čiurkšlė, kraujas virsta medžiu, pilnų vaisių. Ką tai reiškia? Vadovas aiškina, kad tai ceremonija, buvusi atliekama po kiekvienų rungtynių, pasibaigusių 1-0 santykiu. Reiškia, viena kuri komanda pravarė sviedinį pro tą žiedą sienoje, ir žaidynės laimėtos. Tuomet laimėjusios rinktinės kapitonas privalo pralaimėtojų kapitonui nukirsti galvą čia pat vietoj, stadijone. Ši mirtis — tai auka žemės dievui, ir bareljefas vaizduoja naują, kurią atneša pralietas kraujas — kraujas patrešia ir palais to žemę idant ji gausesnį derlių neštų.

Į žiedą sviediniu pataikyti turėjo būti tikrai nelengva, nes žaidimo taisyklės leido tik keletais, alkūnėmis ir klubais sviedinį trenkti. Todėl dauguma rungtynių pasibaigėdavo lygiomis, nė vienai pusei jokio įvarčio neįmušant. Tokiu atveju nebūdavo kraujo aukos — abu kapitona gyvi iš stadijono išidavo.

Iš čia plačiu taku, prakirstu pro Chichen Itzā supantį krūmyną, einame koki puskilomet-

rį iki kitos atrakcijos, kurią išgarsino National Geographic Society ekspedicija prieš maždaug dešimt metų. Tai "Cenote Sagrada", atseit, šventoji; cenote yra ispaniškas iškraipymas majiško žodžio "dzonot", reiškiančio karstinės kilmės duobę — įgrūvimą. Šių cenocių Yucatan pusiasalyje, kalkakmenio podirvyje, dažnai pasitaiko, ir kadangi jų dugnuose paprastai telkšo nemaža vandens, tai jie senovėje buvo naudojami kaip pačios gamtos žmogui iškasti šuliniai. Pati didžiausia cenotė, būtent Cenote Sagrada, nebuvo vartojama buitinio vandens pasisėmimui — majai tikėjo, kad jos vandenyse gyvena lietaus dievas. Sausais metais kad permaldavus šio dievo rūstybę ir išprašius lietaus, į šį natūralų šulinį su apeigomis būdavo nustumiama jaunų vaikų ir merginų, turtingai apkarškiotų papuošalais. Ir štai dabar mes stovime prieš vietą, prarijusią ne vieną šimtą nekaltų jaunuolių: apvali, poros šimtų pėdų skersmens duobė su visai stačiais uoliniais krantais; apačioje tyvuliuoja žalsvo vandens kūdra, nuo kurios paviršiaus iki duobės krašto viršuje tiek, kad šešiaaukštis namas lengvai sutiltų. Kur takas baigiasi pačiame pakraštyje, stovi nedidelė išmūryta platforma ir sienų likučiai. Čia buvo atliekamas pats nustūmimo veiksmas. Priešais platformą, apačioje, prie kranto pririštas plūduriuoja moderniškos gamybos plaustas — tai užsilikėlis iš tos National Geographic Society ekspedicijos laikų. Tada žemsiurbėmis mašinomis ir narūnų pagalba buvo traukiami turtai iš kūdros gilumos. Daugumą tų papuošalų, kurie dabino lietaus dievui aukas, ta draugija parsivežė į JAV-es, ir dabar tas lobis randasi Peabody muziejuje, Harvard universitete.

(Bus daugiau)

DR. ALGIRDAS GREIMAS,

dar taip gyvai atmenamas iš praėjusių metų šviesos - Santaros suvažiavimo Tabor Farmoje, sparčiai skinasis kelią į pirmąsias Europos semantikos eiles.

Šmet leidyklos "Larousse" išleista Dr. Greimo knyga "Semantique Structurale (Struktūrinė semantika) jau verčiama į italų kalbą. Prancūzų literatūros žurnalas "La Quinzaine litteraire" šią knygą įtraukė į vasarai rekomenduojamųjų sąrašą.

"Struktūrinės semantikos" tesa, studija apie mitų interpretaciją, šį rudenį pasirodys trimis kalbomis: angliškai, prancūziškai (Paryžiuje), ir itališkai (Florencijoje). Šią studiją užsakė žurnalas "American Anthropologist" savo specialiam numeriui apie oralinę tradiciją.

Taip pat šiuo metu Dr. Greimas, uoliai ponios talkininkaujamas, ruošias senosios prancūzų kalbos žodyną. Jis taip pat yra suplanavęs ambicingą kolektyvinį projektą "gestinei kalbai" studijuoti.

KALORINGUMO DIETA

Kai kurie žmonės patenka į klystkelius laikydamiesi kaloringumo dietos

Daugelis žmonių kartais pajunta, kad jų kūno svoris didėja. Toks reiškinys paskatina kai ką imtis priemonių, kad tas padidėjęs kūno svoris būtų sumažintas. Tokiais atvejais daug kam tenka kreiptis pas savo gydytoją, o kai kas pasistengia paskaityti tas knygas, kuriose yra aprašomi žmogaus kūno svorio padidėjimai ir nurodomos priemonės tam padidėjusiam svoriui numesti. Bendrai sakant, teiraujantis apie tokius dalykus sužino, kad reikia vengti vartoti tokį maistą, kuris turi daugiau riebalų ir tų kalorijų.

Kai tokiais atvejais daugelis žmonių atsiklausia savo gydytojų arba pasiskaito tam tikras knygas, tad atrodo, kad apie visa tai viską žino arba kaip reikiant nusimano apie visus tuos dalykus ir žino, kad riebalai, angliavandeniai ir baltymai yra žmogaus kūnui kuras ir kad tasai vadinamas kuras, suteikias organizmui energiją, apskaičiuojamas kalorijomis; ir kas per daug, viršum saiko, tų kalorijų suvartoja, tas labiau nusipeni.

Iš tų visų raštų, kuriuose aptariami maisto reikalai, žmonės sužino, kiek kalorijų turi kiekvienas maistas. Daugelyje tų knygų, kuriose yra nurodomi kalorijų kiekiai maiste, dar patariama žmonėms panaudoti savo uoslę pasirenkant maistą, nes, girdi, malonus kvapas valgomuose produktuose žadinąs apetitą; taigi uoslę pagelbsti žmogui atskirti gerą maistą nuo blogo. Kai man tenka nuvykti į visokių maisto produktų krautuvę, tad dažnai tenka pastebėti, kaip kai kurie žmonės pasirinkdami sau maistą kartais panaudoja savo uoslę. Jei dar pauosto atvirą mėsos gabalą, tai dar netenka nusistebėti, bet jei ima uostyti imamas bulves ir šiaip visokius gerai atrodančius vaisius, tai dėl tokio uostymo iškyla naujas klausimas. Mat, uoslės jautrumas ne pas visus žmones yra vienodas; pas vienus tas uoslės jautrumas būna permažas, pas kitus perdidelis, bet dar pas kitus, kurie turi kokių nors organinių sutrikimų, tas uoslės jautrumas pasireiškia nesamiems kvapams arba, kitaip sakant, suuodžia ne-

samą kvapą, taigi kartais ir geriausios rūšies bulvės atrodo turinčios blogą kvapą.

Kiekvienas prisiskaitęs visokių knygų apie maistą sužino, kad riebaliniai produktai turi daugiausia kalorijų. Ir kad tų kalorijų per daug nesunaudotų, tai pasirenka paprastai tokį maistą, kuris turi mažiau kalorijų. Kai tenka pasirinkti kokios nors mėsos, tai pirmąjį eilę atsižvelgia, kad būtų kuo mažiausia tokių gabaliukų, kurie yra apsikrovę riebaliais. Jei nebūna kitos išeities ir tenka vistiek pasigaminti sau tokį maistą, kuriame buvo pastebėti tie riebalai, tai tokiais atvejais tokios rūšies maistas imamas labai mažais kiekiais, kitaip sakant — tik paragaujama. Daugelis žmonių yra įsitikinę, kad tokia maiste, kuriame pastebimi mažiausi riebaliniai gabaliukai, esąs didelis skaičius kalorijų. Šituo atžvilgiu daugelis žmonių suklysta dėl nustatyto kalorijų skaičiaus, nes juk kalorijų parodomas dydis yra nustatytas nuo tam tikro maisto svorio (nuo svoro ar kilogramo). Jei, pavyzdžiui, kokiam nors riebaliniam produktui nurodoma turint 4000 kalorijų, tai tokio produkto suvalgius tik tris uncijas nereiškia, jog buvo suvalgyta 4000 kalorijų. Geriau būtų, kad tose knygose, kuriose kalbama apie kalorijas, būtų nurodomas kalorijų kiekis nuo kiekvienos uncijos (ypač Amerikoje), ir kad būtų reikiamai pabrėžta, kad tos kalorijos yra apskaičiuojamos nuo maisto svorio, tad nesudarytų žmonių svorio, tad nesudarytų žmonių svorio, tad nesudarytų žmonių svorio.

Kai stengiamasi mažiau suvartoti kalorijų, tad paprastai pasirenkama tokis maistas, kuris turi mažiau kalorijų. Bet žmonės, vartodami mažiau kaloringą maistą, prisideda tokių prieskonių, kurie smarkiau pažadina apetitą. Tokių būdu nejučiomis suvalgoma daug didesnis kiekis tų mažiau kaloringų maisto produktų, kuriuos susumavus susidaro daug didesnis kalorijų kiekis ir tokiu būdu nejučiomis greičiau nusipeniama. Kai tenka paruošti maistą su mažesniomis kalorijomis, tai kai kurie žmonės dar prideda nors vieną stiklėuką kokio nors

LAIKAS APDRAUSTI

Apdraudos agentūros telefonas suskambėjo. Moteriškas balsas per telefoną pareiškė: "Noriu apdrausti savo namą! Ar galima apdrausti per telefoną?"

— Deja, per telefoną negalima, Paaiškino agentūros vedėjas, "bet mes atsiųsime valdininką formalumui atlikti".

Moteriškas balsas: "Tad skubėkite, nes namas jau dega!"

vyno, kuris gražiau patraukia akį ir suteikia gerą apetitą, o nurytas toks maistas sudaro organizme tokį junginį, kuris gražiai paskatina susidaryti kūne riebalams.

A. Kelmutis

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

AŠARU KALBA

— Na jau, liaukis verkusi, Nina! Kaip sakiau, perku tau naują gražų ševroletuką!

— Tatai aš žinau ir nebe delto verkiu, Jurgi. Aš verkiu, prie naujo automobilio naujos suknelės...

CHICAGO SVARLAUSIAS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

FIGHT HEART DISEASE

GIVE HEART FUND

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

turi oficialia sutartį su VNESHPOSYLTORG'Ų įstaiga siųsti siuntinius į įvairias U.S.S.R. vietas.

Per 36 mėnesius mes sąžiningai aptarnavome tūkstančius klientų visose U.S.A.

Mes ir toliau jums siūlome savo sąžiningą ir profesionališką aptarnavimą, siūnciant Jūsų dovanas į paskyrimo vietas.

Turime didelį pasirinkimą įvairių prekių prieinamomis kainomis. Garantuojame greitą ir tiksli pristatymą Jūsų dovanų, beto gavėjui nieko nereikia mokėti.

Jūsų siuntiniai apdraudžiami visais atžvilgiais.

Gauti siuntiniai išsiunčiami per 24 valandas.

Saugu pristatymą Jūsų siuntinių garantuojame savo firmos vardu ir parašu.

PAGRINDINĖ ĮSTAIGA:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET PHILADELPHIA, PA. 19106

Tel.: 215 — 925-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA, PA. 19123 632 W. Girard Avenue	MIAMI 37, FLA. 2755 Biscayne Blvd. FR 9-8712
BALTIMORE 24, MD. 3206 Eastern Avenue DI 2-2374	MINNEAPOLIS 14, MINN. 217 E. Hennepin St. FE 2-4908
BOSTON 27, MASS. 390 West Broadway AN 8-8764	NEW BRITAIN, CONN. 06051 165 Hartford Avenue 225-3192
CHICAGO 32, ILL. 4102 Archer Avenue FR 6-6399	NEW YORK, N. Y. 10011 135 West 14th Street CH 3-2583
BRANCH CHICAGO 22, ILL. 2242 W. Chicago Avenue BE 5-7788	OMAHA 7, NEBR. 5524 So. 32nd Street 731-8577
CLEVELAND 3, OHIO 7023 Superior Avenue UT 1-0807	PARMA, OHIO 44134 5432 State Road 749-3033
DETROIT 10, MICH. 6450 Michigan Avenue TA 5-7560	PITTSBURGH 22, PA. 346 Third Avenue GR 1-3712
ELIZABETH, N. J. 943 Elizabeth Avenue EL 4-7068	ROCHESTER 21, N. Y. 683 Hudson Avenue BA 5-5923
HAMTRAMCK 12, MICH. 11415 Jos-Campau Avenue TO 8-7940	NEW YORK, N. Y. 10003 101 First Avenue OR 4-3930
KANSAS CITY, KANSAS 18 So. Bethany AT 1-1757	SAN FRANCISCO 22, CALIF. 1236 — 9th Avenue LO 4-7981
LOS ANGELES 26, CALIF. 3216 Sunset Blvd. NO 5-9887	SEATTLE, WASH. 98103 1512 N. 39th Street ME 3-1853
VINELAND, N. J. Parrish Hall West Landis Avenue 609 — 691-8423	TRENTON, N. J. 730 Liberty Street LY 9-9163

CENTRINĖ ĮSTAIGA NEW YORKE

220 Park Ave. South New York, N. Y. 10003

Tel.: 212 — 982-8410

Klijentams, kurie siūncia siuntinius per NEW YORK centralinę įstaigą, siūlome apžiūrėti PODAROGIFTS, INC. prekių parodą. Ten yra labai daug Sovietų pagaminių, kuriuos galite pasiųsti savo giminiams, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.

Turistai ir lankytojai į bet kuria U.S.S.R. dalį gali nuvežti dovanų savo draugams ir giminiams iš anksto užmokejė muitus mūsų įstaigoje. Pažymėjimus iš mūsų galima gauti paštu. Tikrai išvardinkite smulkiai dovanas, kurias norite pasiųsti.

Turistams ir lankytojams kelionės į Sovietų Sąjungą sutvarkomos per pirmuosius Inturisto atstovus J. A. Valstybės — GLOBE TRAVEL SERVICE, INC., 716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. (WAlnut 2-6100).

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolima Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenantieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėiti "Naujienos", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Order, pridėdami 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Give pinigų, tuojau knyga pasiusime.

AUTORIUI TINKA RŪPINTIS KŪRINIŲ SCENON IŠVESTI AR KNYGĄ IŠLEISTI

Šis raštelis kartu yra atsakymas į Los Angeles Dramos Sambūrio valdybos narių "Laišką Redakcijai", išspausdintą Naujienų 185 numeryje.

Kiekvienam valia daryti iš viešai paskelbto fakto savotiškas išvadas, bet nevalia į kito autoriaus raštą įsprausti žodžius, kurių jis nėra pavartojęs. Minimo laiško autoriai, atsiliepdami į mano straipsnį "Dėl prasimanymų apie G. Veličką" (Naujienų II dalis, liepos 23 d.), perfabrikavę mano išsireiškimus jiems naudingais žodžiais, teškia neteisybę, jog J. Klauseikis tvirtinaš, "kad rašyt. J. Gliuda tiktai savo veikalų vaidinimus rengia"...

Nei minimame rašte, nei kuriame nors kitame nesu tvirtinęs, jog J. Gliuda tiktai savo veikalų vaidinimus rengia, priešingai, esu nekartą korespondencijose paminėjęs J. Gliudos pirmininkavimo metu surengtus vaidinimus "Ant liūnų krašto" ir "Viščiukų ūkis", kurių pirmojo autorė yra Alė Rūta, antrojo — A. Kairys.

Dramos Sambūrio valdybos nariai savo laišku daro priekaištą dėl to, kad parašiau, jog J. Gliudai pradėjus pirmininkauti pirmu žygiu buvo suvaidintas jo "Kaukių balius", skelbta, jog suvaidins ir "Čiurlionį".

Tą teigimą parėmiau tikrais faktais: "Kaukių balius" buvusi spektakliu ir programoje išspausdintu skelbimu: "Čiurlionio" pastatymą Los Angeles lietuviai turės progos pamatyti ateinančią sezoną.

Dabar "Laiško Redakcijai" rašytojai, lyg užmiršę, kad jų man, kaip korespondentui, įteiktoje programoje, kuri taip pat pat buvo išdalinta vaidinimo publikai, buvo "Čiurlionio" pastatymas reklamuojamas, pasišovė "tikslinti", aiškindami, jog net kelis kartus buvo kreiptasi į rašytoją J. Gliudą, prašant leisti suvaidinti "Čiurlionį", bet iki šiol autoriaus leidimas negautas. Jei autoriaus leidimas nebuvo gautas, kodėl viešai skelbta, jog "Čiurlionio" pastatymą L. A. lietuviai turės progos pamatyti ateinančią sezoną? Tegul tikslinasi tie, kurie tokį skelbimą surašė ir išspausdino, o šis korespondentas turėjo pagrindo Dramos Sambūrio išspausdintu dokumentu remdamasis sakyti, kad skelbta, jog suvaidins ir "Čiurlionį".

Pagaliau ar čia nėra veiksmo, kurs vadinamas provokacija? Vieną kartą paskelbė, jog vaidinimas bus ir kai šis spaudos bendradarbis paminėjo tą pažadą, tai skelbėjai šokasi aiškinti, jog nėra gautas autoriaus sutikimas, ir tą savo nesupratimą laiko pagrindu priekaištams.

D. S. v-bos nariai, nesugriaudami mano parašytos tiesos, tik paaiškina, kaip ir kodėl "pirmu žygiu" buvo suvaidintas "Kaukių balius", būtent: valdybos

nariai pakartotinai prašė pirmininką ir komedijos autorių, leisti vaidinti, ir jis leido.

Vadinasi yra padėtis lyg toje mūsų patarlėje: Ar tu melsies ant kelių parpuolęs ar tik atsi-klaupęs — vis garbė Viešpačiui! Ir šiuo atveju nėra skirtumo — ar veikalas vaidintas kitų išprašytas ar autoriaus pasiūlytas, nes yra faktas, jog pirmu žygiu, J. Gliudai pirmininkavimą perėmus, "Kaukių balius" suvaidintas.

Ir labai naivus būtų rašytojas, jei nesirūpintų savo veikalų, savo kūrinį viešumon išnešti. Jei autorius kūrinį stalčiuje užslėpęs laikys, visuomenė jo nepamatys. Ir J. Gliuda gerai daro, kad savo kūrinį siunčia į konkursus, ieško leidėjų, ieško, kas sutiktų vaidinti. (Tik be reikalo su režisieriais, kaip straipsnyje "Dėl prasimanymų apie G. Veličką" minėta, nerado sutartinos kalbos).

Naujienose praeitų metų 300 numeryje buvo išspausdintas A. Aido slapyvardžiu pasirašyto autoriaus "Kaukių balius" vertinimas, kuriame štai kaip J. Gliuda pagiriamas:

Plačiai žinomas, ir jau keturgubas laureatas, rašytojas - romanistas Jurgis Gliuda 1965 m. lapkričio 27 d. Los Angeles šv. Kazimiero parapijos scenoje pasireiškė kaip dramaturgas. Būdamas šio miesto lietuvių Dramos Sambūrio pirmininkas, jis visai teisingai savo pirmininkavimo kadenciją panaudojo nuosavo veikalo pastatymui.

Kas yra A. Aidas, privačiai man ir vienas D. S. v-bos narys, kurio pavardė dabar yra po minimu "Laišku Redakcijai", yra sakęs, tačiau slapyvardis tegul ir lieka slapyvardžiu, tačiau šį kartą svarbu tik tas, jog į A. Aido raštą neatsiliepė nė vienas D. S. v-bos narys, neatsiliepė ir pats pirmininkas, kaip A. Aidas sako, "gerai padaręs ir savo kadenciją panaudojęs savo veikalo pastatymui". Kas iššaukė dabar, lyg iš miego pabudusius, valdybos narius atsiliepti į J. Klauseikio raštą?

Galima pareikšti D. S. v-bos nariams dėkingumą ir padėką už paaiškinimą, jog jų prašymu J. Gliuda sutiko "Kaukių balius" komediją peržiūrėti, papildyti. Toks paskelbtas faktas

patvirtina, jog mirusis režisierius Gasparas Velička buvo teistas, pasiūlydamas autoriui pataisas padaryti, kad veikalas tiktų scenai; taip pat leidžia suprasti, jog J. Gliuda be reikalo buvo net "diplomatinius santykius nutraukęs" su G. Velička dėl jo, kaip dabar iš Dramos Sambūrio valdybos narių "Laiško Redakcijai" aiškėja, visai teisingo patarimo ir pasiūlymo autoriui "Kaukių balių" pertvarkyti.

D. S. v-bos nariai paskelbė labai sveikintą J. Gliudos pasiūlymą, jog jau jis sutiko veikalą peržiūrėti, papildyti. Jei mūsų klasikas Vincas Krėvė būtų prieš režisierius taip ožiavęsis, kaip J. Gliuda ožiavosi prieš režisierius G. Veličkos ir J. Kaributo patarimus ar pasiūlymus veikalui pataisais ar pakeitimais padaryti, tai niekad nebūtų buvęs suvaidintas "Šarūnas", niekada nebūtų buvęs suvaidintas "Zentas".

J. Gliuda, D. S. pirmininkas ir komedijos autorius, ne tik rūpinosi, bet ir veikė, kad jo veikalo vaidinimas pasisektų. Ir teisingai darė. Ir man jis pasakė, kada bus vaidinimas ir prašė Naujienose parašyti. Ir aš parašiau, niekad neprasitardamas prieš, kad autorius rūpinasi savo veikalais.

Tačiau nuo ano vaidinimo daug kas pasikeitė: J. Gliuda vėl laimėjęs tūkstantinę romano premiją, kaip Br. Raila "Dirvoje" rašė, "narcizu" pražydo, o kaip aš Naujienose rašiau — nebenkontroliuoja savęs ir tiek daug prasimanymų prirašė apie mirusį režisierius Gasparą Veličką bei apšmeižė jo draugus. Tai aš radau reikalą viešai pareikšti, jog vietoj savų komedijų vaidinimus rengęs, surengtų Veličkos "Nemunas žydi" spektaklį, ir tai, mano nuomone, būtų labai gražus veiksmas, nors iš dalies atitaisant mirusiajam padarytą skriaudą parapijos istorinių bruožų knygoje.

Tad ko siekia D. S. v-bos nariai tokiu "Laišku Redakcijai", kuriame mano išsireiškimai perfabrikuoti? Negaliu nieku kitu išaiškinti, kaip dabar pagarsėjusios G. Gliudos sukurtos apie liūtą pasakėčios vaizdu: Guli išdidus liūtas, bet liūdnas — per daug blusų uodegoje prisivo. Kanarėlės aplinkui šokinėja ir neišmano nieko kito, kaip tik užšokti ant liūto pilvo

ir nagučiais pakutenti, kad liūtas pralinksmetų.

Po "Laišku Redakcijai" išspausdintos tokios pavardės: Ema Dovydaitytė, Vladas Gilyš, Balis Mackiała, Juozas Raibys.

Laišką Naujienose paskaičiusi Ema Dovydaitytė užtikrino man, jog ji nedalyvavo Dramos Sambūrio valdybos posėdyje, kuriame būtų toks laiškas svarstytas, prieš išspausdinimą jo nematė ir neskaitė, nedavė sutikimo, kad jos pavardė po tokiu laišku būtų parašyta ir bendrai — tokiam laišku nepritarė ir nepritarianti.

Tai gi, kas liko man daryti tokiu "fabrikantu" laišku nepagrįstai pakaltintam netiesios kalbėjimu? Tur būt, nieko išmintingesnio, kaip atsiminti anuos laikus, kai šarkis Demsį boksavo ir Amerikos lietuviai su Antanu Vanagaičiu dainuodavo labai linksmą dainelę: "Trys vyručiai susitarę, gerą biznį padarė"...

Bet vyručiai iš Dramos Sambūrio valdybos prisistato biznio be moters nesugebą padaryti, tad kitu atveju siūlyčiau greta savų pavardžių įrašyti Magdės pavardę, — nesvarbu ar ji būtų iš Raseinių ar iš Marijampolės, — ji su vyrais biznyje išsilaukys.

Beje, V. Gilyš sakėsi, kai sumanytojai pasiūlė ir jis prisidėjo "Laišką Redakcijai" pasiūsti, jis nebuvęs skaitęs nei A. Aido straipsnio Naujienose ir nė neatsiminęs, kad "Kaukių balius" programoje išspausdinta reklama, jog ateinantį sezoną L. A. lietuviai turės progos pamatyti J. Gliudos "Čiurlionį". Vadinasi, nekreipė dėmesio, kas daroma, tad manau, jog ir jo buvęs geras draugas Gasparas Velička, jei išgirstų apie jį dabar besisukančią istoriją, tur būt, neužsirūstintų ir tik pratartų: "E, toks jau Vlodo būdas! Jis visiems nori būti geras!"

J. Klauseikis

ŠKOTIŠKAS TAUPUMAS

Mekas iš peties išsijuosęs tvorą dažo. Eina pro šalį kaimynas Nutas ir klausia: "Sakyk tik, kas tave verčia taip nežmoniškai skubėti?"

— Skubu baigti dažyti, kol dažai neišsibaigė!" atsakė Mekas dar greičiau braukdamas tepuką.

SKAITYTI "NAUJIENAS"
SKAITYK IR KITAM PATARK

Naujienų išvykoje vaikai prasmingai praleidžia laiką — čia jie varžosi virvės įsitvėre, stebint Anelį Kirvaitytę.